

HOFJESKRANT

NIEUWSBRIEF VAN DE STICHTING LANDELIJK HOFJESBERAAD

nummer 5, februari 2000

HOFJES MILLENNIUMPROOF

Het begrip 'hofje' krijgt een inhoud die het traditionele hofje overstijgt. Hofjes blijken millenniumproof. Vermoedelijk hangt dit vooral samen met de hernieuwde aandacht voor wonen en de leefomgeving. Recht doen aan het verlangen naar individualiteit én naar sociale integratie is daarbij belangrijk. Niet alleen verrijzen er hofjes van de 21ste eeuw, maar ook worden pakhuizen en fabrieken omgetoverd tot woon- en leefeenheden die sterk lijken op 'onze' hofjes. Al langer bestaat het fenomeen van woongemeenschappen van ouderen, waar gezamenlijke functies worden georganiseerd en het wonen wordt afgestemd op de specifieke situatie van de bewoners. Zo is het verpleeg- en verzorgingshuis Acropolis in Rotterdam van Humanitas gebouwd tegen een achtergrond van 'levensbestendig bouwen'. Het hofje, zoals dat in vorige eeuwen ontstond, is een inspiratiebron gebleken voor het denken over samenleven. Noblesse oblige. De instandhouding van een hofje is daarom niet zomaar een private onderneming. Het drukt ook de wens uit zorgvuldig met elkaar om te gaan en ieder tijdsgewricht kent een eigen verantwoordelijkheid en uitdaging op dat gebied.

In overheidsbeleid zien we dan ook accentverschillen ontstaan. Sociaal beleid is steeds gericht geweest op integratie, terwijl nu het accent ook gelegd wordt op diversiteit, op de zelfstandigheid van burgers en op het vermogen eigen keuzes te maken. Die eigen identiteit vormt dan ook ieders inbreng bij het leven in gezamenlijkheid.

Verwonderlijk is deze accentverschuiving niet. Nederland is door individualisering en door de culturele inbreng van mensen van buiten zeer divers geworden. In Nederland wonen meer dan 150 nationaliteiten; in de grote steden is het percentage allochtonen zeer aanzienlijk. Het kan generaties duren voordat mensen van buiten hun weg goed hebben weten te vinden en hun invloed op de samenleving bestendig hebben gemaakt. Een samenleving verandert daardoor en dat heeft ook gevolgen voor particuliere initiatieven en het overheidsbeleid. Want diversiteit is belangrijk bij het vormgeven van het leven van individuen in de gemeenschap. Er ontstaan dan ook nieuwe vormen van samenwerking op het gebied van wonen, zorg en welzijn.

En zo ontstaan vormen van wonen die doen denken aan hofjes. Sommigen noemen zich zelfs zo. Hofjes uit vorige eeuwen blijven dus een inspiratiebron tot ver in het volgende millennium.

M.D. van den Briel, voorzitter

HOFJES EN HUURBELEID

In april van dit jaar vindt het volgende Landelijk Hofjesberaad plaats. Aandacht wordt besteed aan de ontwikkelingen in het huurbeleid.

Mr. F.W. Duyster, voorzitter van de huurcommissie Zuid-Holland, zal dan onder meer de 'Utrechtse methode' toelichten, die vermoedelijk in het algemeen belangrijk zal worden. Exacte locatie en datum van het beraad worden binnenkort bekendgemaakt.

PROBLEMEN ROND ONDERHUUR

Huurbeleid is veelomvattend en rond huurcontracten spelen nu andere problemen dan voorheen. Bewoners waren in het verleden bijvoorbeeld veel minder 'mobiel'. Nu veel hofjes jongere bewoners hebben en oudere bewoners mobieler zijn, vertrekken bewoners soms voor langere tijd en laten zij anderen in onderhuur op het hofje wonen, vaak tegen een aanzienlijk hogere prijs dan de contractueel vastgelegde huurprijs. Voor een bestuur is dat een onprettige situatie. Sommige besturen hebben hier intussen iets op gevonden. Er doen zich ook problemen voor die samenhangen met verschillen in leefstijl. Bewoners hebben tegenwoordig vaker een verschillende leefstijl en dat is van invloed op de sfeer op een hofje. Conflicten kunnen het gevolg zijn.

Welke onderlinge verhoudingen kunnen worden bevorderd? Wat is daarover af te spreken in huurcontracten? Hoe kan een klachtenregeling eruit zien? Welke rol kan een bestuur hierin spelen? Dat zijn vragen die aan de orde kunnen komen als onderdeel van het 'huurbeleid' van een hofje.

VERDER IN DIT NUMMER:

- Interview met Herman Stoekenbroek
- Groei Landelijk Hofjesberaad
- Modeljaarverslag

HOFJE VAN BRIENEN KOOS NIEUW MODEL VAN WERKEN

Het Amsterdamse Hofje Van Brienen aan de Prinsengracht, tegenover de Noorderkerk, onderging in de loop van een paar jaar een metamorfose. Met de complete restauratie was vijf miljoen gulden gemoeid. Het hofje kwam in eigendom van woningbouwcorporatie Het Oosten. Zorg voor de woningtoewijzing en de dagelijkse gang van zaken is bij het College van Regenten gebleven, met name bij de bestuurders de heer H.F. Heerkens Thijssen, de voorzitter, en de heer H. Stoekenbroek, die de architect is van de nieuwe constructie.

Herman Stoekenbroek vervulde jarenlang bestuursfuncties, in het bijzonder op het terrein van de ouderenzorg en volkshuisvesting. Meer dan twaalf jaar was hij lid van het bestuur van Het R.C. Maagdenhuis. Uit hoofde van deze functie werd hij lid van het College van Regenten van het Hofje Van Brienen, dat zich tot Het R.C. Maagdenhuis had gewend voor steun bij het instandhouden van het hofje.

In een gesprek licht Stoekenbroek de veranderingen aan het Hofje Van Brienen toe: 'De functie van hofjes om oud personeel, weduwen en wezen en zeer ouden te huisvesten, maar ook de financiële ondersteuning vanuit bijvoorbeeld de diaconie is in de loop der jaren vervallen. De bewoners van hofjes zijn in die zin niet meer armlastig. Sociale zekerheidsregelingen, huursubsidie en dergelijke hebben de aard van de behoefte aan dit soort huisvesting gewijzigd.'

Volgens Stoekenbroek bestond in de eerste periode na de Tweede Wereldoorlog het streven om na je 65ste een verzorgingshuis in te gaan: dat was een soort vangnet en de kinderen vonden dat wel mooi. De ontwikkelingen rond de hofjes hebben zich daarna in een hoog tempo voltrokken: bij de hofjesbewoners is de huisvestingsbehoefte

HERMAN STOOKENBROEK: 'WIJ ZIEN, BEHALVE HET BEHEER, OOK HET INTACT HOUDEN VAN DE GOEDE SFEER OP HET HOF ALS ONZE TAAK.' (FOTO: GERT JAN VAN ROOIJ)

niet meer zo pregnant aanwezig; overheden hebben allerlei functies van de hofjesbesturen overgenomen; de hofjesbewoner beschikt over het algemeen over een (vaak bescheiden) eigen inkomen en is niet meer aangewezen op liefdadigheid; en de hofjesbewoner is door huursubsidie in staat om huur te betalen.

SOCIALE CONTACTEN

Maar de welzijnscomponent is steeds blijven bestaan. Die functie verdient naast wonen en zorg, zowel in verzorgingshuizen als in hofjes waar ouderen wonen, de volle aandacht. Sociale contacten, persoonlijke service en vrijetijdsbesteding staan centraal. 'De huidige bewoners van hofjes zijn veelal gewone mensen, die hoef je niet te betuttelen of te begeleiden. Wat je echter door de voortschrijdende ontwikkelingen ziet, is dat steeds meer ouderen vereenzamen,' zegt Herman Stoekenbroek.

Tijdens zijn werk op het gebied van huisvesting was Stoekenbroek betrokken bij het ontstaan van nieu-

we vormen van wonen, waaronder ook tussenvormen die de mogelijkheid van zelfstandig wonen met bescherming en gelegenheid voor ontmoeting en recreatie combineren. De ervaring die Stoekenbroek opdeed als voorzitter van woningbouwstichting Patrimonium en bejaardenhof De Drecht vormde onder meer de inspiratie voor de omvorming van het Hofje Van Brienen. In bejaardenhof De Drecht wonen mensen zelfstandig, maar er is een 24-uurs alarmbewaking en een huismeester. De algemene ruimten worden schoongemaakt en in de recreatiezaal zwaaien de bewoners de scepter. Een actieve bewonerscommissie verzorgt de bar en organiseert activiteiten. Kortom, een vorm van beschermd wonen voor ouderen - de gemiddelde leeftijd is ongeveer 81 jaar - waarbij de nadruk ligt op de zelfredzaamheid.

'Toen in het begin van de jaren negentig in het bestuur van het Hofje Van Brienen de discussie ontstond over de financiële middelen voor de noodzakelijke renovatie, speelden deze ontwikkelingen op de achtergrond mee,' aldus Stoekenbroek. 'Ons probleem was het geld en de noodzaak van een hoogwaardige renovatie. Je redeneert dan vanuit een huurprijs op basis van de sociale huursector. Die was niet toereikend om de investering te dekken. Daarnaast was er een technisch probleem. De begeleiding van een renovatie is voor een vrijetijdsbestuurder geen sinecure. We waren bang dat we ons zouden vertellen.' In de loop van de gedachteswisseling concludeerden de regenten dat ze twee kernfuncties te vervullen hebben: de zorg voor het welzijn van de bewoners en het instandhouden van cultureel erfgoed. Is het wel noodzakelijk, zo vroegen de bestuurders zich af, om voor het realiseren van deze doeleinden ook eigenaar te blij-

(advertentie)

ven van de opstallen van het hofje? Al onderzoekend kwam het bestuur uit bij woningbouwvereniging Het Oosten, die qua doelstelling en uitgangspunten enigszins in het verlengde lag van het bestuur van het hofje.

Om de gewenste vernieuwingen te realiseren en de bestuurskracht te vergroten, werden twee bestuurders van Het R.C. Maagdenhuis, behalve de heer Stoekenbroek ook de heer Van Meeuwen, lid van het bestuur. De uiteindelijke overeenkomst betrof zowel de renovatiefase als de situatie daarna. Op 8 augustus 1995 werden de vereiste handtekeningen bij de notaris gezet. De woningbouwvereniging nam het Hofje Van Brienen over voor honderdduizend gulden en ontwikkelde het renovatieplan met een door het bestuur gekozen architect. Bij alle fasen was het bestuur nauw betrokken.

BESTUUR ALS BEHEERDER

Kern van de afspraken is dat Het Oosten het hofje verhuurt aan de regenten van het Hofje Van Brienen. De woningbouwvereniging verzorgt het technisch beheer, dat wil zeggen het groot en klein onderhoud. Het bestuur van het hofje neemt het administratieve beheer voor zijn rekening, dat wil zeggen het verhuren van de woningen, het innen van de huren en de aanstelling van een bewoner als beheerder. Daarmee wordt de woningbouwvereniging ontlast. Het bestuur ontvangt daarom per jaar per woning een vergoeding van f 125,-. Het bestuur is bovendien verantwoordelijk voor perioden van leegstand, die gedekt worden door de woningbouwvereniging met één procent van de totale huuropbrengst. Daarnaast wordt nog een vergoe-

ding ontvangen voor het dagelijks beheer.

Herman Stoekenbroek licht toe: 'In feite heeft het beheermodel, dat eind jaren zeventig bij het bejaardenhof De Drecht is toegepast, model gestaan voor het gerenoveerde Hofje Van Brienen. In het kort komt dit neer op de aanname dat de bewoners heel goed in staat zijn om zelf het voortouw te nemen bij het inrichten van hun dagelijks leven. Het bestuur en de beheerder komen daardoor iets verder van de bewoners af te staan. Een uitvoerend bestuur wordt bovendien door bewoners niet echt meer op prijs gesteld; daardoor kan het bestuur zich meer richten op het ontwikkelen van beleidslijnen.'

Bij het toewijzingsbeleid ligt de verantwoordelijkheid bij het bestuur: de gemeente Amsterdam ging akkoord met deze bijzondere situatie. De bewoners dienen vaak namen van gegadigden in, maar zij hebben geen verantwoordelijkheid bij de toewijzing. De onderlinge band tussen bewoners is niet zo diepgaand. Er worden ongeveer viermaal per jaar bewonersvergaderingen gehouden en aan enquêtes neemt ongeveer de helft van de bewoners deel. 'Onze doelgroep is tussen de 40 en 45 jaar oud. Wat wij graag stimuleren, is het verrichten van onderlinge hand- en spandiensten. We zien graag wat samenhang tussen de bewoners, maar dat kost tijd. Zo zouden we graag de algemene ruimte meer willen benutten. Want in de kern gaat het niet om het beheer van de stenen, maar om wat er met de mensen gebeurt. Wij zien, behalve het beheer, ook het intact houden van de goede sfeer op het hof als onze taak.'

J. KNEPPERS

Aannemingbedrijf

Zeeburgerpad 49
1019 AB Amsterdam
020 - 608 15 15

**restaurant
onderhoud
verbouw
schilderwerken
nieuwbouw**

Lid van:
Stichting Vakgroep Restauratie
Erkend Registratie Bouwbedrijf

INFORMATIE VAN HET BESTUUR

AFSCHEID VAN DE HEER REMMERTS DE VRIES

Mr. H.W.P. Remmerts de Vries heeft om gezondheidsredenen afscheid genomen van het bestuur van de Stichting Landelijk Hofjesberaad. Over zijn opvolging wordt nagedacht. Het bestuur heeft voorkeur voor een hofjesregent met een juridische achtergrond.

(advertentie)

b.v. architectenburo Hooyshuur - Reinbergen bna

A

Wormerveer
tel. 075-6220441

Amsterdam
tel. 020-6256062

- nieuwbouw
- verbouw
- restauratie

GESTAGE GROEI LANDELIJK HOFJESBERAAD

Twee nieuwe leden van het Landelijk Hofjesberaad zijn het Lamme Huininge Gasthuis van de Stichting Armhuissittend Convent in Groningen en het Hodshon Dedel Hofje in Amsterdam. Ter introductie een beeld van beide hofjes.

LAMME HUINGE GASTHUIS, GRONINGEN

Het Lamme Huininge Gasthuis dankt zijn naam en het bestaan aan een broederschap die op 1 maart 1437 werd opgericht. Nabij de vismarkt en het A-Kerkhof werd ook een straat vernoemd naar dit gasthuis. In 1875 werd deze straat de A-Kerkstraat. De uitdrukkelijke doelstelling van het hofje was het ondersteunen van personen die in hun huizen gebrek lijdten. De broederschap der Armhuissittenden, ook wel 'huesarmen' genoemd, bestond uit twintig leden, van wie vier als voogd werden aangesteld en één als administrateur. De inkomsten kwamen uit giften, legaten, renten en opbrengsten uit pacht en huur. Vooral in de twee eeuwen na de oprichting schonken welgestelde Groningse burgers veel geld en bezittingen. De broederschap was aanvankelijk niet van plan een gasthuis te stichten. In 1621 kreeg zij een aantal panden in bezit en dat jaar, 250 jaar na de oprichting van de broederschap, wordt als het begin van het hofje beschouwd. Er werd een 'caemer' bijgemaakt en een gasthuisbode aangesteld. Tot 1976 werd het gasthuis uitsluitend bewoond door uiteindelijk 22 - vrouwen. Daarna werden ook mannen toegelaten; de verandering bleek geen gemakkelijke opgave.

GEVELSTENEN

De geschiedenis van het gasthuis wordt in acht gevelstenen weergege-

ven. In 1634 werd een stuk grond gekocht en in 1655 het huis op deze grond. In 1684 werd een huis bijgekocht voor 'ses oude vrouwen'. Het is later verkocht en is nu een café.

In 1716 werd het gasthuis onder druk van het gemeentebestuur ver-

ten als onderdak, warmte, voeding en zakgeld levenslang waren gewaarborgd. De laatste inkoop was in 1946. Daarna werden de appartementen aan de bewoonsters verhuurd. In 1976 zijn de vrouwen overstag gegaan en lieten zij ook mannen toe als bewoners.

HET HODSHON DEDEL HOFJE IN AMSTERDAM (FOTO: J. V.D. VEEN)

beterd, terwijl in 1785 een huis werd bijgekocht waarin nu een restaurant is gevestigd. In 1868 werd een gedeelte bijgebouwd en kwamen er op de bovenste verdieping kamers. In 1884 werd een grote verbouwing uitgevoerd en konden 22 vrouwen van 50 jaar en ouder gehuisvest worden. In 1961 werd het gebouw aangepast aan de eisen van die tijd.

Buiten het gasthuis hadden de voogden de zorg voor veertig tot vijftig vrouwen die het 'huesarmenbroot' kregen. Zij konden op vertoon van een penning met de tekens A.H.S en een nummer de toebedeelde goederen krijgen.

PROVENIERSSTELSEL

In de loop der jaren gingen de voogden over op het proveniersstelsel; de vrouwen kochten zich in, waarbij fundamentele levensbehoef-

HODSHON DEDEL HOFJE, AMSTERDAM

Het Hodshon Dedel Hofje, dat begin jaren tachtig aan renovatie toe was, vond in de Amsterdamse Maatschappij tot Stadsherstel NV de partner om de eenpersoonskamers te renoveren tot moderne appartementen. De eigenaars van dit in 1842 opgerichte hofje werden medeaandeelhouder in Stadsherstel. Er werd derhalve betaald in aandelen. En daarmee kreeg Stadsherstel de ruimte om grondig te renoveren. Het Hodshon Dedel Hofje werd in 1842 door het gelijknamige echtpaar gebouwd aan de 1ste Weteringdwarsstraat voor een achtentiental oudere dames. Het is een pittoresk hofje in de vorm van een half carré met aan de straatzijde een muur met toegangspoort. Boven de poort zijn wapenschilden van beide oprichters aangebracht. In het

midden van de tuin staat een pomp en op de lange zijde van het gebouw zat een klok die eenmaal in de week moest worden opgewonden.

DIENSTBODEN EN NAAISTERS

De oorspronkelijke stichters waren mensen in goede doen. Zij waren medeoprichters van het 'Casino' en waren al vijftig jaar in het bezit van het 'Blokkenhofje'. Het nieuwe hofje was bedoeld voor protestantse vrouwen en weduwen zonder kinderen, met een voorkeur voor dienstboden en naaisters die in één van de beide families hadden gediend.

De families Hodshon en Dedel waren uitermate sociaal. De stichtingsakte gaf aan dat regenten en regentessen gerekruteerd moesten worden uit de familie, maar deze eis

lieten de oprichters zelf weer vallen. De taakverdeling tussen regenten en regentessen was duidelijk. De heren zorgden voor geld en onderhoud van het gebouw; de dames hielden toezicht op de huismeesteres, op de toewijzing van de woningen en zij inventariseerden klachten en wensen.

Stap voor stap werden de kleine woningen aangepast: geen wc's meer buiten, betere kookgelegenheden en vaste wastafels. Aan het eind van de jaren veertig kregen de dames een eigen sleutel van de poort. Het hofje was alleen voor gezonde mensen: bij ziekte moest men naar familie of naar een rusthuis. Zoals het meer hofjes verging, kreeg ook dit hofje op den duur financiële problemen. Vroeger hoefden de dames niets te betalen en kregen ze per maand f 5,- voor brandstof.

Deze regeling werd afgeschaft en in 1964 moesten bewoners f 2,- per week betalen en vanaf 1968 f 20,-. Na de restauratie in het begin van de jaren tachtig heeft het hofje zijn bestemming behouden. Het wordt nu in het kader van de sociale woningbouw bewoond door twaalf dames 'van onbesproken gedrag' van 55 jaar en ouder. De huren bedragen gemiddeld f 350,- per maand. De familie Dedel is nog steeds aandeelhouder. Beheer en toewijzing zijn in handen van de Amsterdamse Maatschappij tot Stadsherstel NV.

Met het lidmaatschap van het Landelijk Hofjesberaad wordt aangegeven dat de oorspronkelijke bedoelingen niet alleen worden gerespecteerd, maar ook worden vertaald naar de actualiteit.

HET VOORTBESTAAN VAN STICHTINGEN

BESTUREN MET GEZOND VERSTAND

'Hofjes zijn per definitie stichtingen.' Met deze vaststelling opende prof. mr. P.H.M. Gerver het thematisch deel van het Hofjesberaad op 5 oktober jongstleden in Het R.C. Maagdenhuis aan de Amsterdamse Herengracht. Dat hofjes stichtingen zijn, biedt niet alleen mogelijkheden, maar legt ook beperkingen op. Gerver formuleerde zeven adviezen voor bestuurders, die zijn weergegeven op pagina 6.

Kenmerkend voor een stichting is dat gewerkt wordt met een doelvermogen. In feite is de basisstructuur van een stichting eenvoudig: er is geld en er is een bestuur. Sinds de jaren zeventig hoeven stichtingen bij de oprichting ook niet meer een vermogen bijeen te brengen. Maar stichtingen behoren wel een reëel vermogen te hebben om hun doelstellingen te kunnen realiseren. Dat doet vermoeden dat stichtingen uitermate vrij zijn in wat ze doen.

Helemaal waar is dat niet. De vorm waarin een stichting wordt gegoten geeft weliswaar een grote mate van vrijheid, maar het betekent niet dat er geen controle is. De fiscus houdt in de gaten wat er gebeurt en ook de officier van justitie heeft een controlerende taak. Een stichtingsbestuur kan daarom niet afwachten en is verplicht zelf ervoor te zorgen niet 'uit te glijden' en op zoek te gaan naar controle, bijvoorbeeld door een accountant in te schakelen.

Sinds de Middeleeuwen heeft onzekerheid bestaan

over de juridische structuur van het eigendom van stichtingen. Hofjes moesten een eigenaar hebben, maar in de Middeleeuwen 'behoorden' hofjes toe aan de heiligen wiens naam zij droegen. Daardoor kon het betreffende hofje buiten de handel blijven.

Dit leverde een probleem op na de Reformatie; de overheid ging zich toen met hofjes bemoeien. De doelstellingen die vooral door piëteit werden ingegeven, konden nog wel worden gehandhaafd, maar moesten naar gereformeerde geest worden aangepast. Het eigenaarschap was echter niet goed geregeld. Pas in 1956 kwam dat uiteindelijk voor elkaar, toen de Wet op stichtingen werd aangenomen.

Voor stichtingen bestaat een aantal vormvereisten: een naam waarin het woord 'stichting' terugkomt, een vestigingsplaats en een bestuur. Als een stichting werkt met een dagelijks bestuur (dat zich ook daadwerkelijk met de dagelijkse gang van zaken bezighoudt) en een algemeen bestuur (dat het dagelijks bestuur bijvoorbeeld adviseert), dan moet deze samenstelling in de statuten zijn vastgelegd. Altijd gaat het erom het doel van de stichting voor ogen te houden. Hoogleraar Gerver vat de algemene beleidslijn voor een bestuur bondig samen: 'Als vuistregel geldt: ga te werk met gezond verstand en niet te lichtvaardig.'

Voor adviezen en vragen zie pagina 6.

ADVIEZEN VOOR BESTUURDERS VAN HOFJES

1. Regel de opvolging; houd rekening met de 'opvolging' en leg de procedure vast in de statuten.
2. Let op het ledenverbod; een stichting heeft (in tegenstelling tot een vereniging) geen leden. Dat betekent dat de organen van een stichting, zoals een Raad van Toezicht of een Raad van Advies, niet dezelfde bevoegdheden mogen hebben als een algemene ledenvergadering bij een vereniging.
3. Let op het uitkeringsverbod; wel mag een stichting werk honoreren, bijvoorbeeld door het betalen van salaris en een onkostenvergoeding. Die betalingen moeten wel zijn vastgelegd in de statuten.
4. Regel de mogelijkheid tot statutenwijziging; zorg ervoor dat het bestuur de statuten kan wijzigen. Die mogelijkheid moet ook statutair worden vastgelegd; als dat niet gebeurt en het bestuur wil veranderingen doorvoeren, bijvoorbeeld omdat maatschappelijke veranderingen daartoe aanleiding geven, dan kan alleen de rechter nog daarvoor toestemming geven.
5. Actualiseer de statuten; zelfs het doel van een stichting kan aanpassingen vereisen. Houd uw statuten regelmatig bij en schroom niet om met de notaris overleg te plegen over veranderingen zolang het in de geest van de stichting gebeurt.
6. Leg alles vast; zorg ervoor dat alle oproepingen formeel zijn en alle afspraken op schrift staan.
7. Gebruik schenkingen; schenkingen aan verenigingen en stichtingen met een nuttig doel zijn in de vorm van periodieke uitkering aftrekbaar. Zulke uitkeringen moeten voor minimaal vijf jaar gelden en notarieel worden vastgelegd.

VEELVOORKOMENDE VRAGEN:

Besturen van hofjes hebben te maken met een groot en divers krachtenveld. En vaak roept dat vragen op. Hieronder een overzicht van vragen die veel gesteld worden.

TOEWIJZING

Kan de gemeente invloed uitoefenen op het toewijzingsbeleid? Wettelijk kan de overheid invloed uitoefenen op het toewijzingsbeleid, uitzonderingen (zoals eenkamerwoningen) daargelaten. Het is verstandig om hierover afspraken te maken met de gemeente. Zo heeft het Hofje Van Brienen in Amsterdam zelfs aparte bepalingen kunnen opstellen, met als argument dat een hofje een gemeenschap op zich is. De centrale stad stond hier sympathiek tegenover.

AANSPRAKELIJKHEID

In principe is het bestuur niet financieel aansprakelijk, mits de bestuursleden hun werk naar behoren doen: behoorlijk boekhouden en besturen. Bij een faillissement bekijkt de curator of het bestuur zich volgens de bevoegdheden heeft gedragen. Bewoners kunnen alleen de stichting en niet de individuele bestuursleden aansprakelijk stellen.

ONDERNEMEN

Als een stichting ondernemer is (bijvoorbeeld als de stichting concurrerend actief is en winst maakt), dan zal de stichting vennootschapsbelasting moeten betalen. In het geval van 'cadeautjes' zal de ontvanger volgens het successierecht ongeveer zeventig procent belasting moeten betalen. Maar als het een nuttig doel

betreft, dan kan dat elf procent worden.

NEGATIEF VERMOGEN

Een stichting kan geld lenen en dus een negatief vermogen hebben. Maar als de rechtspersoon dusdanig 'onder nul' staat dat het doel niet meer kan worden nagestreefd, dan kan de stichting worden ontbonden.

(advertentie)

SCHOONEKAMP BV

specialisten in restauratie van polychromie,
doekbeschildering, muurschilderingen
sinds 1968

Schoonekamp bv restaureerde in de afgelopen dertig jaar een honderdtal projecten, waaronder:

- Muurschilderingen Het Koninklijk Jachtslot Het Loo
- Plafondschilderingen Paleis op de Dam
- Orgelluiken en kleuradvies Nieuwe Kerk Amsterdam
- Afname en restauratie muurschildering Grote Kerk Edam
- Boom van Jesse, St. Jan Den Bosch
- Doekbeschilderingen Jacob de Wit en G. de Laraisse
- Gewelfschilderingen en afname en restauratie Annunciatie, Grote Kerk Breda
- Eerste Kamer der Staten-Generaal
- Schilderingen Kasteel Slangenburg

Het bedrijf is gevestigd in Amsterdam:

Barndesteeg 15
1012 BV Amsterdam
020 - 624 52 66

HET BASISJAARVERSLAG

Wie weet nog hoe het leven van bewoners en regenten er vijftig, twintig of zelfs tien jaar geleden uitzag? Wanneer was de laatste renovatie? Welke activiteiten ondernamen bewoners en regenten? Hoe hoog waren de huren? Wat waren de bijkomende kosten? Historici en schrijvers die zich bezighouden met het optekenen van de lotgevallen van een hofje worden in veel gevallen geconfronteerd met het ontbreken van bruikbaar historisch materiaal. Een op feiten gebaseerd relaas kan vaak niet worden opgetekend. In veel gevallen zitten zulke gegevens in de hoofden van regenten. Ze verdwijnen vaak als die mensen afscheid nemen of overlijden. Om dit te voorkomen, heeft het bestuur van de Stichting Landelijk Hofjesberaad een modeljaarverslag ontwikkeld.

HOOFDGROEPEN

In het jaarverslag worden vijf hoofdgroepen onderscheiden. Per hoofdgroep wordt een aantal gegevens gevraagd die in een schema kunnen worden verwerkt. De hoofdgroepen zijn: de bewoners, het bestuur, de rekening, de opstallen en bijzondere gebeurtenissen. Verschillende gegevens kunnen naar wens worden toegevoegd. Bij deze opzet wordt ervan uitgegaan dat het schema via de computer wordt ingevuld. Hoewel de opzet eenvoudig is, zal het opstellen van het eerste jaarverslag toch een uur of twee in beslag nemen. Later zal het aanmerkelijk sneller gaan. De indeling van het modeljaarverslag is hiernaast weergegeven.

BASISJAARVERSLAG van Hofje

I. DE BEWONERS

Overzicht van de bewoners die in 1999/2000 in het hofje woonden

Huisnr.:	Naam bewoner:	Geslacht:
Huursom per jaar:		

Mutaties bij de bewoners in 1999/2000

Naam vertrekkende:	Per datum:	Reden:
Naam vestiger:	Per datum:	

II. HET BESTUUR

Overzicht van het bestuur in 1999/2000

Naam:	Functie:
-------	----------

Mutaties in het bestuur in 1999/2000

Naam van leden die uitgetreden zijn:	Reden:
Naam van toetredende leden:	

III. DE REKENING 1999/2000

Inkomsten

Huren	f.....
Renten	f.....
Legaten	f.....
Schenkingen	f.....
Anderszins, namelijk	f.....
TOTAAL	f.....

Uitgaven

Onderhoud	f.....
Onderhoudsfonds	f.....
Renten van hypotheek	f.....
Aflossingen	f.....
Onroerend Zaakbelasting	f.....
Hoogheemraadschap/ Polderlasten	f.....
Kamer van Koophandel	f.....
Anderszins, namelijk	f.....
TOTAAL	f.....

Positief/negatief exploitatiesaldo over 1999/2000 bedroeg f.....

IV. DE OPSTALLEN

Korte beschrijving van de ingrepen die in het afgelopen jaar aan de opstallen hebben plaatsgehad (bijvoorbeeld: in maart 1999 werd het dak van nummer 52 vervangen, omdat het in verval was geraakt; of: geen bijzonderheden).

V. BIJZONDERE GEBEURTENISSEN

Hieronder kan bijvoorbeeld worden gemeld dat het driehonderdjarig bestaan van het hofje op 6 juli 1999 uitbundig werd gevierd met een diner voor het College van Regenten en alle hofdames en -heren.

IN HET KORT...

PUBLICITEIT LANDELIJKE HOFJESDAG

De Landelijke Hofjesdag in april 1999 in Haarlem ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Stichting Haarlemse Hofjes gaf ook de Stichting Landelijk Hofjesberaad aanzienlijke publiciteit. De stichting werd als volgt geprofileerd: 'De jubilaris Stichting Haarlemse Hofjes staat model voor een aanmerkelijk jonger nationaal initiatief, de Stichting Landelijk Hofjesberaad die de belangen van de in totaal 134 Nederlandse hofjes bescheiden probeert te promoten.' Zo mooi heeft nog niemand dat verwoord.

TRENDS

De vergadering van 17 april 1999 stond geheel in het teken van 'Trends in de zorg en hofjes'. Friso Teerink gaf de veranderingen aan die zich op het terrein van zorg voltrekken. In grote lijnen is er een ontwikkeling van overheid naar particulier initiatief, van centraal naar regionaal en van aanbodgericht naar vraaggericht.

VIJFTIGSTE LID

Het Landelijk Hofjesberaad telt nu vijftig leden. Bij de oprichting op 8 april 1997 waren dat er 21. Het bestuur is verheugd dat het vertrouwen zo voorspoedig groeit. Het benadrukt echter dat hofjes voortkomen uit particuliere initiatieven en dat die zelfstandigheid gesteund wordt. Het Hofjesberaad is dan ook een beraad, waarbij uit de uitwisseling gemeenschappelijke noties kunnen ontstaan over alle zaken die spelen. Het is aan de hofjes zelf om stappen te ondernemen. Het bestuur van het beraad kan informatie en advies

geven, maar kan en wil de hofjes niet vertegenwoordigen. Wel blijkt dat de expertise die het bestuur weet te mobiliseren van grote waarde is voor de aangesloten hofjes. Dit jaar hoopt het bestuur het streefgetal van zestig aangesloten hofjes te halen.

GRAVINNEHOF

Op 1 oktober 1999 is de eerste steen gelegd van het 'hofje van de 21ste eeuw': het Gravinnehof. Tussen idee en realisatie lag tien jaar. Het begon met een prijsvraag bij het vijftienjarig bestaan van de Stichting Haarlemse Hofjes. Bezwaren van omwonenden, financiële problemen en aarzelingen bij het bestuur moes-

ten worden overwonnen. Een laatste probleem was van historische aard. Ruim honderd jaar geleden, in 1887, plaatste het bestuur van de Remonstrantse gemeente in de muur van de voormalige schuilkerk een gedenksteen. In de verkoopakte van het gebouw werd opgenomen dat toekomstige eigenaren de gedenksteen met zorg moesten behandelen. Om aan die verplichting te voldoen, was het de bedoeling de gedenksteen als eerste steen te plaatsen. De steen bleek verdwenen, maar door het vervaardigen van een replica kon het bestuur voldoen aan de erfdienstbaarheidseis en wordt recht gedaan aan een stukje Haarlemse geschiedenis.

INFORMATIE VAN HET BESTUUR

LANDELIJK HOFJESBERAAD

Op 8 april 1997 werd door het Landelijk Hofjesberaad de Stichting opgericht.

BESTUURSSAMENSTELLING

drs. M.D. van den Briel, voorzitter
(020 - 620 28 39)
Jhr. G.G. Witsen Elias, secretaris
(058 - 212 95 91)
dhr. O.J. Tromp, penningmeester
(071 - 515 51 88)
mw. R.E. Ruiters, lid
(023 - 532 45 28)
drs. P.F.E.M. Schlicher, lid
(023 - 526 33 34)
mw. A.S.M. Heijnen, lid
(020 - 421 21 45)
dhr. Ing. C.M. Hooysschuur, lid
(075 - 628 14 10)
drs. J.M. Poldermans, lid
(023 - 532 85 19)

DOELSTELLING

Het behouden en versterken van de (woon)functie van hofjes in de ruimste zin des woords door:

- Het bieden van mogelijkheden van overleg aan instellingen die hofjes beheren.
- Het bieden van faciliteiten en steun.

- Het bevorderen van kennis over hofjes en over het beheer van hofjes.

SECRETARIAAT

Stichting Landelijk Hofjesberaad
Herengracht 220
1016 BT Amsterdam
Telefoon: 020 - 624 39 03
Telefax: 020 - 638 28 14

HOFJESKRANT

De Hofjeskrant is voor geïnteresseerden op aanvraag bij het secretariaat beschikbaar. Leden van het Hofjesberaad ontvangen de Hofjeskrant automatisch. Voor meer informatie over het Landelijk Hofjesberaad, de mogelijkheden om als hofje zich aan te sluiten of voor geïnteresseerden om het werk van de Stichting te steunen, reacties op de nieuwsbrief, suggesties e.d. kunt u zich richten tot het secretariaat of een bestuurslid van de Stichting. Uw reacties zijn van harte welkom.

COLOFON

REDACTIE:

C.M. Hooysschuur, J.M. Poldermans,
P.F.E.M. Schlicher

VORMGEVING:

Studio C-kwadraat, Christien van Beek

DRUK:

Jubels Groep

PRODUCTIEBEGELEIDING:

Concern/Schoenmakers Communicatie-projecten